

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, proti žalovaným: **1/ Národní památkový ústav**, se sídlem Valdštejnské nám. 3, Praha 1, a **2/ Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské nám. 471/1, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 6. 2006, č. j. 10 Ca 76/2005 - 141,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 6. 2006, č. j. 10 Ca 76/2005 - 141, **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále také „stěžovatelka“) domáhá zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta její žádost o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje, byť nikoliv explicitně, důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když namítá, že nesouhlasí s právním názorem městského soudu a dodává, že jí bylo znemožněno domáhat se přezkoumání jeho rozsudku ze dne 23. 3. 2006, č. j. 10 Ca 76/2005-141. Dodává, že má za to, že její podání učiněné do protokolu má všechny náležitosti návrhu ve smyslu ust. § 37 s. ř. s., a proto ji měl soud vyzvat k případnému odstranění jeho vad. Z žádného ustanovení s. ř. s. dále nevyplývá, že by nemohla podat návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti kdykoliv v průběhu řízení před městským soudem nezávisle na tom, zda pak kasační stížnost podá či ne. V této věci odkazuje např. na rozhodovací praxi Krajského soudu v Ostravě. Stěžovatelka se domnívá, že jejím podáním nastala skutečnost podle ust. § 35 odst. 7 s. ř. s., tedy že po dobu od podání žádosti o ustanovení zástupce do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená

pro podání návrhu na zahájení řízení. Stěžovatelka je proto toho názoru, že zákonná 15-ti denní lhůta pro podání kasační stížnosti dosud neběží. Upozorňuje také, že s. ř. s. nezná pojem „blanketní forma podání“, o němž se městský soud ve svém usnesení zmiňuje. V doplnění své kasační stížnosti ze dne 28. 5. 2007 pak stěžovatelka uvádí, že se seznámila s judikáty Nejvyššího správního soudu týkajícími se nemožnosti ustanovení zástupce pro řízení před soudem 1. stupně a soudem kasačním, takže netrvá na své argumentaci odkazem na postup Krajského soudu v Ostravě. Postup městského soudu má nadále za nesprávný s tím, že měl její žádost o ustanovení zástupce, považoval-li ji za předčasnou, neboť byla podána po vyhlášení rozsudku a ne až po jeho doručení, odmítnout podle ust. § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s., a nikoliv zamítnout. Stěžovatelka také ve svém doplnění namítá nesprávnost odůvodnění napadeného usnesení, neboť argumentace soudu, že „lhůta k podání kasační stížnosti je vázána nikoliv na právní moc rozhodnutí, ale na doručení“ je nelogická a irelevantní, když rozsudek se stává pravomocný právě jeho doručením. Stěžovatelka také konstatuje, že městský soud mohl o její žádosti rozhodnout jako o předčasném návrhu spolu s vyhotovením písemného znění rozsudku, když k oběma úkonům – vyhlášení rozsudku a jejímu podání návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti - došlo současně. Stěžovatelka tedy uzavírá, že nesprávným postupem městského soudu byla poškozena na svých právech, neboť jí bylo napadené rozhodnutí doručeno až v době, kdy, dle názoru městského soudu, uplynula „nepřerušená“ lhůta k podání kasační stížnosti.

Stěžovatelka vzhledem ke shora uvedenému navrhuje, aby bylo napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušeno a věc mu byla vrácena k vydání rozhodnutí o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, v souladu s ust. čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Žalovaní vyjádření ke kasační stížnosti nepodali.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného soudního spisu především zjistil, že dne 22. 3. 2005 podala stěžovatelka žalobu u Městského soudu v Praze, již se domáhala zrušení fiktivního negativního rozhodnutí Národního památkového ústavu [o zamítnutí její žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon o informacích“), a o potvrzení fiktivního negativního rozhodnutí správního orgánu 1. stupně, resp. nerozhodnutí o odvolání stěžovatelky], případně pak Ministerstva kultury ČR (jež také nerozhodlo o stěžovatelčině odvolání). Městský soud o této žalobě rozhodl svým rozsudkem ze dne 23. 3. 2006 tak, že fiktivní rozhodnutí prvního žalovaného a také fiktivní rozhodnutí jeho ředitele zrušil a věc vrátil Národnímu památkovému ústavu k dalšímu řízení – tedy k posouzení, zda jsou žádány informace ve smyslu zákona o informacích a k následnému řádně odůvodněnému rozhodnutí o stěžovatelčině žádosti. Ve vztahu ke druhému žalovanému žalobu odmítl, neboť ten nebyl v předmětné věci osobou dle zákona o informacích povinnou (ministerstvo kultury není vůči prvnímu žalovanému ve vztahu nadřízenosti), a proto byla žaloba vůči němu nepřijatelná. Ve svém třetím výroku pak městský soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Konečně posledním výrokem určil výši odměny ustanoveného zástupce žalobkyně (stěžovatelky). Po skončení ústního jednání před městským soudem, v jehož závěru byl tento rozsudek vyhlášen, podala stěžovatelka do protokolu žádost o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti v této věci (viz. čl. 131 soudního spisu). Dne 21. 4. 2006 bylo výše citované rozhodnutí doručeno zástupci stěžovatelky, kdy také nabylo právní moci (čl. 132 soudního spisu).

Dne 14. 6. 2006 vydal Městský soud v Praze usnesení, jímž návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl s odůvodněním, že v dané věci lhůta pro podání kasační stížnosti uplynula dnem 5. 5. 2006; stěžovatelka v jejím průběhu kasační stížnost nepodala, a proto uplynula marně. Vzhledem k tomu, že se její žádost o ustanovení zástupce vztahovala k řízení o kasační stížnosti, jež ovšem nebylo zahájeno, shledal soud takový návrh nedůvodný a z tohoto důvodu jej zamítl. Toto usnesení bylo stěžovatelce doručeno dne 15. 7. 2006 (č.l. 142 soudního spisu).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Předmětem sporu je otázka, zda je možné požádat soud o ustanovení advokáta ještě před zahájením řízení, v posuzovaném případě tedy před podáním samotné kasační stížnosti.

Zdejší soud již vyložil svůj právní názor na tuto otázku ve svém rozhodnutí ze dne 13. 1. 2005, sp. zn. 6 Ads 72/2004: „*V případě, že navrhovatel požádá o ustanovení zástupce, neběží podle § 35 odst. 7 s. ř. s., ve znění zákona č. 237/2004 Sb., po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Smyslem tohoto ustanovení je reálně umožnit ustanovenému zástupci účastníka doplnění žalobních bodů. Nedošlo-li by ke stavění této lhůty, bylo by v řadě případů ustanovení zástupce zcela bezúčelné a formální.*“

Ve svém dalším rozhodnutí ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 2 As 2/2006, pak Nejvyšší správní soud velice podrobně své úvahy rozvedl a mj. konstatoval: „*Jedním ze základních znaků právního státu je, že rozhodování veřejné moci o právech a povinnostech soukromých osob se musí dít procedurou, ve které absentuje libovůle a která soukromým osobám skýtá dostatečné záruky k hájení jejich právní pozice. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem stěžovatelky, že k ustanovení advokáta soudem může dojít již před podáním žaloby. Podle čl. 37 odst. 2 LZPS každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. To je nezbytné pro zachování principu rovnosti účastníků v jejich procesním postavení a možnostech, judikaturou Evropského soudu pro lidská práva často nazývaného „rovností zbraní“ (srov. např. rozsudek tohoto soudu ze dne 17. 1. 1970 ve věci Delcourt proti Belgii, A 11 (1970), dostupný na <http://cmiskp.echr.coe.int>)... ..Ve správním soudnictví je právě podání žaloby velmi složitým a často nejdůležitějším úkonem, který musí navrhovatel učinit. Pro podání žalobního návrhu jsou stanoveny poměrně přísné podmínky (lhůta pro podání žaloby apod.) a tento úkon klade velké nároky na právní erudici navrhovatele. Následkem špatně podaného žalobního návrhu se navrhovatel může snadno dostat do situace, kterou již nebude možné napravit. Výše uvedeným principem rovnosti zbraní se rozumí mj. to, že žádná ze stran procesu nesmí mít podstatnou výhodu vůči protistraně. Je nutné si uvědomit, že na straně žalovaného obvykle stojí subjekt, jež je k soudnímu řízení nepoměrně odborněji vybaven a v předcházejícím řízení byl vůči účastníkovi v nadřazeném postavení.....K zajištění toho, aby poskytnutá právní pomoc mohla působit reálně od počátku řízení a byla tak dodržena ústavně zaručená práva navrhovatele, je nutné připustit ustanovení zástupce již před podáním návrhu. Argumentem pro tento výklad předmětného ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s. je i jeho poslední věta, která v okamžiku podání návrhu na ustanovení zástupce staví lhůty k podání návrhu na zahájení řízení. Z toho jednoznačně vyplývá vůle zákonodárce umožnit ustanovení zástupce již před podáním návrhu na zahájení řízení. Stejný názor se vyskytuje i v odborné literatuře (srov. Brothánková L., Žiškova M.: Soudní řád správní. Komentář. Praha: Linde*

2004, str. 68). Uvedený výklad § 35 odst. 7 s. ř. s. také lze považovat za výklad ústavně konformní, když nevhodnějším způsobem zajišťuje možnost právní pomoci v řízení před soudem již od – ve smyslu čl. 37 odst. 2 LZPS ústavněprávně chápaného – „počátku řízení“.

Výše uvedený výklad lze analogicky aplikovat také na řízení o kasační stížnosti, resp. na žádost o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. V případě řízení o kasační stížnosti je ve srovnání s řízením žalobním navíc nutno akcentovat, že se jedná o tzv. advokátský proces, kdy stěžovatel musí být zastoupen advokátem, pokud sám nemá právnické vzdělání (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). V opačném případě nejsou splněny podmínky řízení a kasační stížnost by musela být odmítnuta. Výklad městského soudu, který v projednávané věci zamítl návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce až po „marném uplynutí“ lhůty pro podání kasační stížnosti, tak ve svém důsledku vede k protiústavnímu odepření přístupu k soudu (denegatio iustitiae).

Lze tak uzavřít, že za situace, kdy stěžovatelka požádala o ustanovení advokáta, neběžela lhůta pro podání kasační stížnosti a závěr městského soudu, že tato lhůta marně uplynula dne 5. 5. 2006, je proto mylný a odporující zákonné úpravě.

Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbylo než usnesení Městského soudu v Praze zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení, neboť kasační stížnost stěžovatelky je důvodná [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.].

Zrušil-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Na městském soudu tedy nyní bude, aby posoudil, zda stěžovatelka splňuje podmínky dle ust. § 35 odst. 7 s. ř. s.

V novém rozhodnutí ve věci městský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. srpna 2007

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu